
Jelle Horjus, *Wij moeten wat meer durven: biografie Jannes Reiling (1923-2005)* [Overleven] (s.l.: Noordboek, 2023) 486 p., € 39,90 (ISBN 9789464711400). <https://research.rug.nl/en/publications/wij-moeten-wat-meer-durven-biografie-jannes-reiling-1923-2005>.

Op 30 november 2023 is Jelle Horjus bij de faculteit der letteren van de RUG gepromoveerd op de biografie van predikant, classicus en nieuwtestamenticus Jannes Reiling. Promotoren waren dr. J.W. Renders en dr. Y.B. Kuiper. Horjus, die onder andere theologie studeerde aan de Universiteit Utrecht en het Baptisten Seminarium en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam, is erin geslaagd een dissertatie te schrijven die uitermate prettig leest.

Toen het boek op tafel lag tijdens de redactievergadering, werd ik direct getroffen door de markante portretfoto die het boek siert. De hoogleraar Nieuwe Testament bij wie ik eind jaren tachtig een klein bijvak volgde en die tevens binnen de toenmalige kerkelijke opleiding van de Nederlandse Hervormde Kerk het vak Theologie van het Nieuwe Testament voor zijn rekening nam en tijdens een mondeling tentamen de kennis van Leonhard Goppelts *Theologie des Neuen Testaments* toetste. Reiling doceerde van 1980 tot 1999 als baptist dit vak aan de

toekomstige hervormde predikanten. 'Tot op zijn 76e nam hij nog tentamens af en begeleidde hij kerkelijk scripties' (372). Het zou meer in lijn der verwachting liggen wanneer aan de hoogleraren Quispel, Van Ruler, Van Unnik of Brümmer een biografie gewijd zou worden, of ook aan Tjitze Baarda die in de jaren tachtig van de vorige eeuw aan de Universiteit Utrecht verbonden was. Na lezing van het boek was het dan ook een lichte teleurstelling zo weinig over de Utrechtse jaren en de eigen Alma Mater te hebben gelezen. Horjus wijst er echter op de eerste pagina al op, dat Reilings naam nauwelijks terug te vinden is in de annalen van de Universiteit Utrecht. Des te meer zijn zijn werkzaamheden als rector van het seminarium en zijn nevenwerkzaamheden, zoals het voorzitterschap van de Rekkense Inrichtingen, gedocumenteerd.

De auteur biedt niet alleen een boeiende biografie, maar schetst ook een helder tijdbeeld van de twintigste eeuw en de maatschappelijke en theologische ontwikkelingen die daarmee verbonden zijn. Ik herinner me Reiling vooral van zijn doctoraalcolleges Nieuwe Testament, waar we ons in 1986 intensief bezighielden met de sociale differentiatie binnen de gemeente van Korinthe. Reiling was een van de docenten bij wie je tijdens colleges merkte dat hij niet alleen als wetenschapper zich bezighield met de tekst van de Bijbel, maar ook als gelovige, die zich geroepen wist over deze woorden te preken. Geen moment heb ik er toen bij stilgestaan wat bijvoorbeeld de oorlogsjaren voor deze leermeester betekend hebben.

In de oorlog was hij een aantal jaren dwangarbeider in Duitsland. Een halfjaar na zijn terugkomst sprak hij voor een bijeenkomst van baptistenjongeren. Daar sprak hij de woorden die gekozen zijn als titel: 'Wij staan als gelovigen in een bijzondere relatie tot deze geschonden wereld. Het is een nieuwe tijd en wij hebben een nieuwe taak. Er is

een bekend woord dat veel opgang maakt: wij staan in de wereld maar zijn niet van de wereld. Blijf in de veilige sfeer van gemeente en eigen kring. Maar dat is niet waar en dat moet eruit. Weg met de schaamte, weg met de verlegenheid, wij moeten weer tonen wie wij zijn en wat wij willen. Wij moeten wat meer durven' (118).

Veel heeft Reiling betekend voor het seminarium van de baptisten. Op 1 januari 1987 trad hij terug als rector van het seminarium. Dit had alles te maken met zijn strijd voor homo's. Uitvoerig beschrijft Horjus het moeizame proces dat tot dit besluit geleid heeft. Eens temeer besef ik dat de wereld van de academie en die van het seminarium voor hem twee bijkans geheel gescheiden werelden moeten zijn geweest.

Op zijn sterfbed sprak hij: 'Ik heb een rijk leven gehad' (381). Een leven met hoogte- en dieptepunten; een kleurrijk leven als kampeerder, motorcrosser, voetballiefhebber, organisator, bestuurder, hoogleraar. Tijdens de afscheidsdienst is gesproken over Johannes 11 vers 25. Met de verwijzing naar Jezus' opstanding legde hij een getuigenis af.

Ten slotte, tot en met de achterflap schrijft Horjus over 'een meer vrijzinnige geloofsrichting' die Reiling voorstond. Helaas verantwoordt hij niet wat hij onder 'vrijzinnig' verstaat. De term vrijzinnig staat in ieder geval op gespannen voet met de typering van Reiling als baptistentheoloog 'die tot het eind van zijn leven bleef geloven in d'aloude tijding, het evangelie van kruis en opstanding' (11). *Wij moeten wat meer durven* is voorzien van vele, waardevolle illustraties. Uitgeverij Noordboek komt lof toe voor de verzorging van het boek.

W.H.Th. Moehn